
AL LORC'H HAC AN OSTELERY

Diou sourcen a baourente

1028

~~EN BREIZ-ISEL.~~

LODEN QENTA.

SERMON

AR

VOMBANCERRIEN.

Biscoas ne oa guelel un amser hanvel deus an amser so brêma o rén : ed n'en deus cas pe lec'h ne glevfed coms nemet deus famillo rouinet. Ne ve gen caus nemed deus tud et da baour : hen a hen è prest ar versediguez da vont var e dreo; en ty hen a hen so muyoc'h a hle evit a peadra; hen a hen so amarret, garotet, erreet quasi qement tam leve en eus. Gand petra eta è amarret a garotet evelse ar peadra? Eset oalc'h è goût: gand billejo obligation, contrajo arbant hac hypothecho.

En amser-ma ar brassoni a discar calz a diegrezo ac a laca meur a famill da dissirita. Un nombre bras a dud a deu da vea foulet goude hea bet er brospérité, a petra ve caus nemed al lorc'h, nemed an dispigno diræson a reglet fal.

Lagët e peus, me suppos, un dornad mat a

bezio ugent realet da brena un habit a lorc'h do merc'h : ar hoef montet so vare fen so cous-tet seiz scoet ac ar mouchouer bras so e holo e diou scoa qement al, e roben a dal pemzek scoet, priç un anvoer vlaz ; a cetu goude an dispigno sot se ne peus qet en o menaj ar pes a fant ac e hoc'h bep dez en ty o amezeyen o h'amprest binvio pe loenet d'ober o labour. A ne vije qet proproc'h dec'h tremen o merc'h gand un habit muioc'h dister a caet en o craou eur vuc'h mad d'al læs a d'an aman, couit da gaët dour da dibri o poed ac un avalik poac'h da leda var o tam bara rous?

Hoarveout a ra dec'h rei eur fest a vombanç a plaça Viçant (an orgouil) er pen huellan an daul a cetu e renqed tenna gle ; manet è ar gouin ac al liqueurio da bæa, ar hik so qerhet var asten. Red è dec'h ampresti arhant, fournis interest mat ac ouspen pedi ar greançourien da dont da dafa ar frico, a hoas vo rabat dec'h o lezel en pen izellan an daul pe autramant e voelfed an huissier o tispaca varnoc'h damprest goude ma vo achu an termen evit ar bæamant. Marteze e sonjo dec'h tremen er hiz se evit un den a beadra yac'h a gallout fortuni guelloc'h o pugale. Allas! tremenet è an amser se. Evit guelet un daul o plega dindan a bep sort meuzio delicios den na deu da gredi e ve leve dible ebars en ty; er c'hóntrel è. Gilaouet o mignonet pa voint o retorn deus o lein vras hac è cle-

versa goëllan pes douar a nefe evit sevel ar hastel se? — Ato evit ober fortun e vugale? — Mès pa vo qestion goude e varv, d'ober ar partaj entre e bevar buguel, an hini a digoee deân an ty ne nefe da staga deus e dy glas bras nemed eur braden, eul liors, eul lannek a peder pe bemp besqel deus eur parq. Petra raio neusegant ar bern mein se? — E versa ; netra qen.

Ar baësantezet còz ne luhe qet an tu diavès deus o meublaj evel o re hu, mès an tu diabars a rê muioc'h a drous, rac eno e vije ialhado mat a bezio daou scoët o hortos an occasion da brena ar parq mâ pe ar velery se pere e peus hu guerset pe a verso o pugale var o lerc'h evit souten o lorc'haj. Kaër ve chassa a bouta var an tiretenno ne sonont qet, nan, chom a reont sioul a didrous rac peurvuian e vent goulonter.

Guech al pa antreè un den en ty var mæz ne vije qet clevet ar mestr o laret ar c'homzo mâ : *passer dans la salle*; bed ar vadelez da dremen ebars er sal. Ar re gòz n'anveent qet ar sort langaj se. Bea vije en ty e qenta eur gabinet dû a tefal pelec'h e vije servijet dec'h a galonvad eur plâjet mat a guik ; an tam bara a servije d'assiet ac ar meut da fourchetez, ac evit peurvega an tam qik a bara se e vije laqèt eur scudellet vat a gist. Elec'h er salio so brema e ver dijervijet en aour ac en arhant ; ne debree nemed menzio en guiz kèr a ne efer nemed

liqueurio deus ar re ar muian delicios.

Divoalled ne dremenfe dre ar sal an arhant necesser evit prena teil da demzi o parqo pe loenet da hreia o crevier. Guech al ar mestr ac ar mevel a debre deus ar memeus coter goude bea labouret ar memeus parq. Elec'h houy a fel dec'h tremen tud o ty gand o timorancho goude bea coufonet danve o bevanç ebars er sal. Divoalled ive gant ar sal se da zisqi do pugale e nem rouina. A bea defo hi, peb hini anè, qement a leve a houy evit heuil an trein e defo guelet ganec'h? — Ne defo qet; neuse e vanq dec'h disqen o cramaileren deus un-dant pe daou, pe autramant mamzel ar baourente arruo prest var dreujo o dor evit o digaç ebars en hent rez.

O dud còz ne daseñt qet qement a frigo a houy a couscoude e vijent qen yac'h a bouy, ia, a yahoc'h ive mil guech. Araug ma voa deut var maes ar festo a vombanç e vije tud nersus, tud yac'h evel ar hloc'h, tud livet kaër ac a chome son en o sa bete pevar-uguent bloaz, elec'h brêma ne voeler peurvuian nemed tud poatriner pe bourmonik, tud livet fal a gratet o zamperamant gant an druoni ac an aman rous.

O tud còz ne guemerent qet o repos var goeleo acajou pe vodegai a ne dije qet a blun da souten o fen en pad o housq, mes ar re se a gousqe didrubuil var o zamik pel. Ne vijent qet tourmantet gant unvreo desagreabl, nan,

ar re se ne seblante qet dê dre o hunvre goelet
ar greançourien o tont da hroulen o arhant pe
an huissier en em bresanti evit comañ laqat
ar vers.

Bep dez e ve clevet eur vam imprudent
benag o coms er biz ma deus e merc'h :
houy neus qement aës a merc'h hen a hen
da gaët eur mouçhouer scoulmet ; houy sô
couls a honnes a me intent d'fn po ive eur
chal tartan ; bed fur, ar sort a hoantefèd e po ;
mar gal bea pæët ar mecanik e po un habit
nevez ; pa ma ar re se var an ton se e hallan
ive caët dec'h ar sort e deus ; ne bermetin bi-
gen e hafent arauc dec'h. A cetu var ar sort
digareo se e vo foëtet uguent scoët, hep goût
d'an tad, da brena dillat d'ar verc'h. Qementse
ne vo qet dies d'ar vroeg, rac ganti e mân al
lin, ganti e mân an aman, ganti e mân an ed.
Roët vo eur palefars kerc'h d'ar miliner var
digare e gaç da graza ; aru ê tano an ed ; var ben
anter ar bloaz e vo ar hôq o cana ebars er hri-
gnal, rac bea ê goulonter a bep sort trevad.
Damprest e vo guelet adare ar sah o retorn
d'ar marhat evit adprena kër ar pés a vo bet
guerset en donèson. Pa ne vo qen a arhant e vo
laret d'ar miliner : ed da dy Vari-Von an Dù,
honnes so camarades din, honnes a royo din
eur samed da nevead evit gortos an est. Mari-
Von an Dù pa vel ar miliner o hantren a ra
diountân eur sel a dreus ac a lar : aru ê ar sah

8.

se aman adare? Petra! o prepari mont da baour e ma an dud se? Serret o keno, eme ar miliner, merc'h o camarades so vont da dimei d'eur paut deus coste Lannuon; disul ar pen sun ê laqêt devez ar veladen; bed eta sioul gand an doan da noaz d'ar fortun; goude ma vo tremenet an euret ne vo qet qen riskus comz, rac var ben neuse e vo bet nasqet paut coste Lannuon. Abanta eta! a n'ê qêt er hiz se e ve traqet a qibet ar gristenien!

Pa dimefed, divoalled ne chomfe an habit eured var liben e hein, var gaier ar marhadour.

Louisik so mab d'eur feurmier ién ac a fel deân heuil bugale an den a beadra yac'h. Evit bea greïet kaër ne ra nemed taga a tourmanti e dad. Ar paut côz scouis eus e glevéd a ya da gonsulti e vroëg : Mari-Jeann, e me ân, petra vo grèt deus Louisik, ne bad den gantân fot caët dillat nevez; laret a ra e haïo dibar om zro a penos a refomp, rac me ne non qet capabl evel goech all; mès penos a vo grèt da bæa? — Ne non petra d'ober, e me ar vaoues côz, petra fel dec'h, red vo caët deân, n'ellomp qet tremen ep ân.

Mès prest goude e aru quartier goël Ian ac an arhant vo bet dispignet en ty ar marhadour ne vo qet caët da gaç da dy an outro. Ar paut côz so adare nec'het : Mari-Jann, e mean, poënt è mont da bæa an outro; pelec'h e kefomp nin daou hand scoed d'amprest? — Ed da dy an

negociant, e me an hini gôz; marteze e moup un tam arhant digantan var nevead. — Mancout a ra dimp daou hant scoed. — Ia sùr, e me an negociant, bea po, mes gant ar goudition e refed din o hed dek guennek dindan; pa neso an dud al dek livr houy ne po nemet tri scoed daou real. — Aruout a ra an est, an negociant so difun, ac entré ma ê izel ar hour e ra diguemen d'ar paut côz dont en kèr; — hastet dorna, hastet guentat, eomp bras e meus ed; — a cetu var ben ma vo huel ar briç e vo qasi pignat est ar feurmier en grignal an negociant.

An outro pa vel bugale e feurmier gouisket qen kaër a deu da sonjal e mâ ar plaç re varhed mad. Qenta lizer vo grèt, e meân, vo red caët kresq ac en tuont un dornad mad a vanego. Ar baësantet a ra o fortun divar om houst; selled peguen kaër greïet ê o bugale; ar melærio so qasi evit netra.

Abanta! me ne feurmfen qet un erv douar d'un den ac a vije e vugale re var an ton bras, doan e mije ne vije dehradet din ma flaç araug fin ar respect. Rac pa ve bër an arhant ebars an ty e ve bër al loënet ebars er hraou, a bër an demz ebars er parq, a cetu var ben ar fin an douar na brodu nemed louzou, a helvezen, a ne ve qet mad da blanta chass.

An dud a beadra, dre o faus dispigno, a dese en dro dè menajo diguempen. Ne ve aës na d'a rei labour na d'ober an aluzon.

Red e ve derbel qen sten var an treo evit pæa ar farodiaj, mar so hirie en calz a dye pin- viq eur bansion fal fia : bara trenq; bara gros, leun a vren, grèt gant hey rik, bara panen a menaget gant ar forc'h; iôd put, silet pemzek dez a ve, iôd dre dour, iôd faout a divlas pe- hini ne ve nac en e stum nac en e fæçon; cram- poes dilibris, dispegued gant un tamik bian a lard memeus da voener a da sadorn; souben dreut grèt gant eur vrigoncen vloneg. Elec'h laha daou loën ne ve lahet nemed unan ac evit espergn ar hik e vo roet d'ar iaou da nos un tam caoulet da goân, en ân pa ve al labourio startan o rén var mæs. Guech al en dezio vigil e vije en tye mad iôd dre læs, a brêma, abaouë ma ha al læs en kër da bæa al lorc'haj, e renqer cha- qat avalo douar gant eur bannac'h dour gist pe eur bannac'h jamezen.

Domestiqet, mar guê greïet kaër bugale o mestr e cousto kër do lèr ha do h'estomaq : sevel abred a mont da gousqet diveat ac evit bara an treo se eur bansion discord. Ia, grèt vo dec'h souten eul loden deus ar frejo a goë ebars an ty.

Mar carje ar mæstro træti o domestiqet un tam guelloc'h na dije qet qement a digare ac a hast da vont da gresqi arme ar glasqerrien vara.

Couscoude, domestiqet, ne meus tam truez abet diouzoc'h rac houy o hunan so caus do

maleur, rac kaër en deus an dud a beadra caët treo faro ne nint qet capabl da en em differanci diouzoc'h. Ar vates a fel dei mont en kefer ar plac'h a dy a den n'al anveout ar mestr deus ar mevel. A boan e ve achu ar bloaz e ve cals a hast da gaç an tamik gobr d'ar stal veser.

Guech al ar servijerrien a nije dillat simpl a solid grèt var steun ar guèr; an dillat se a vije padus ac a harsè deus al labour, e lec'h gaut an treo stipet a brener brêma e ve confontet ne voar den pegument arhant, a hoas ne vent qet capabl da divoal deus eur bar dour. A goude tout ne vânetra evit caët lienaj: dindan e ve eur rochet toul a var houre eur frag a bris huel.

Guech al an domestiqet ac an artizanet ne honeënt qet qement arhant a hirie, a couscoude var ben dimei e dije cals a dreo dastumet: eur zolieret lin, arhant placet, eur vuc'h pe diou, denvet pe voëpan var anter. An treo se a rè cals a lanç dê da sevel o bugale. E lec'h brêma an domestiqet na defe netra pa dimeont, na defe na guele, na balin, na nincel; prest goude an euret e ha an habit nevez ac an allianç arhant da dy ar revanderes, a na ve na bara var an doul na tan var an oalet.

Ne voeled-hu qet ar mevel se? peguen faro è! Er sun dremenet è bet ar c'hemener pevar dez o hober deân eur vesten. Hennes so greïet! Ia, ac e dad n'eus qet un habit propr evit mont d'an oferen bred da sul. Sella deus Jonanik an

ty al, honnes so stad enni; ne neus nemed tri bloaz aboue ma mân o serviji a cetu dija e deus bet eur mouchouer stof. Ahantal lered din, a ne vije qet proproc'h da Jonanik an ty all caët eur mouchouer muioc'h dister a miret un tam arhant da brena teir pe beder goalen vougacin d'ober invizo de mam pehini so en noas?

A hoas domestiqet ma ne dispignjec'h evit en em breia nemed ar pes a honeed. Mes laërret ve dra pe dra qeid a ma ve troët qein ar perhen; ia, laërret a ve betek an hern deus treid ar hezeq a memeus betek an vo deus dindan ar iér. — Amân, e me ar vroëg, na deo iar abed; mont a ra an vo tout gant al louarn. — Ia, gant al louarn daoudroadeq.

Ar vugale a dy so æsetoc'h dè goada ialc'h o zad pe filoutat un dra benag deus ar menaj. Ia, pa ve èt an tad pe ar vam d'ar foar pe d'an euret e arruo eur baoures var digare qestel eur bannac'h læs ribot pe ar stoupaer var digare guersa pabu pe brena pillo, a var ben m'arruo ar re gôz er guèr e vo disparesset deus an ty ar hik sal, al lanvnes a beteq ar bleud kerc'h deus ar barillo. — En dre man, e me ar vam, n'eus grèt amplèt abet gant ar palefars kerc'h mân, me gav è guel goahet ar hosteio qik aboue eur pennad so. — Rêson o peus, mam haour; ato bet è ar verc'h o renabi an dreo deus o menaj.

Tado a mam o nê qet epqen o peadra eo a ya gant o pugale. Kaç a reont hoas gantè o h'eü-

clevet o laret din : houy sonj dec'h, autro, e
meus me grèt eur fortun gaër o qemer merc'h
hen a hen, a couscoude e meus grèt un dimei
dister. Guir ê en ty ma zud kaër e oa un tam-
pon eston, pa hen da velet danfe ma groëg e
vije grèt stad anon ; eno e vije frico, gouin,
bara guen, ia mès dindan al lorc'haj se e oa
berniet calz a hle, a mar carjen bea èt d'an
hypoteco e mije guelet sclær e voa amarret
an diou drederen deus peadra ma zad kaër
gant banq Sant-Malo a hini Montroulez.

A houy, merhed difetet, piou e peus hu
sonj da dromplan gant o toaletten ? Eur paut
diveat benag ? Ia, mès n'eus cas peguen ba-
janek e vo o pried ne vanqo qet en dezio var-
lerc'h an eured da houlen diganec'h : pelec'h
e èt ar hostezio kiq sal a voa deus ar scour en
devez ar voeladen ? Pelec'h e èt ar bossado
neud a oa a divil deus an treust ? Pelec'h e èt
ar har malbrouk a oa ebars el loch ? — Da dy
o ferhen.

Tud iaouanq Breiz-Izel poënt bras ê dec'h
chanj a gundu, da viana ma ne peus qet a
hoant da velet ar vro mân o vont da baour
râz. Ar simplicite epqen a laqo ar brespolite
da retorn a nevez flàm ebars er famillo.

Tud yaouanq pinviq, houi surtout, en eur
rei haul d'ar hizio nevez, c'houi a so bet pen
caus da guement a valeurio en toes an dud.
Mès mar qered e nem vouisqa gant modesti

cals deus ar re disterroe'h evidoc'h ne van-
 qoint get do h'imita ac evelse e rentfed d'ar
 vrô mân eur servij incomprenabl ac e vo en
 gueno an oll dud fur e clear ac o meulodi.

FIN.

Pour paraître successivement :

SERMON AN OSTALERIO. (Paraitra en janvier.)

SERMON AR VEVENTY.

SERMON AR MERHET YAOUANQ EFERESET.

SERMON AN AVOCADET DIVAR MÈS. (*Les demi
 Savants et demi Incrédules de campagne.*)

E Montroulez, e ty LÉDAN, Impr.-Librer.